

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
ULUSLARARASI HUKUK VE DIŐ
İLİŐKİLER
GENEL MÜDÜRLÜĐÜ

SÖZLEŐMELER BÜROSU

Türkiye İle Irak Arasında
Hukuki Adli Yardım
Sözleşmesi

3.5.59.1987

İçişleri, Ticari
ve Deniz
Konsolosluk Adli
Yardımları, Sağlık
İzmir İlçesi ve
İstanbul İlçesi
Nalın Konsolosluk
Konsoloslukları

T. C. Resmi Gazete

Başbakanlık
Merzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğüne Yayınlanır

Kuruluşu : 7 Ekim 1920

2 Ağustos 1992
PAZAR

Sayı : 21303

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

Milletlerarası Sözleşme

Karar Sayısı : 92/3182

19 Eylül 1989 tarihinde Ankara'da imzalanan ve 19/4/1990 tarihli ve 3638 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan ekli "Türkiye Cumhuriyeti ile Irak Cumhuriyeti Arasında Hukuki ve Adli İşbirliği Sözleşmesi"nin onaylanması, Dışişleri Bakanlığının 2/6/1992 tarihli ve AKYIN-ROND-11-2203-3526 sayılı yazısı üzerine, 31/5/1963 tarihli ve 244 sayılı Kanununun 3 üncü maddesine göre, Bakanlar Kurulu'nca 8/6/1992 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Turgut ÖZAL
Cumhurbaşkanı

Süleyman DEMİREL
Başbakan

E. İNÖNÜ
Devlet Bakanı ve Başb. Yrd.

İ. TEZ
Devlet Bakanı

O. KILERCİOĞLU
Devlet Bakanı

E. ŞAHİN
Devlet Bakanı

N. AYAZ
Millî Savunma Bakanı

M. A. YILMAZ
Millî Eğitim Bakanı V.

Y. TOPÇU
Ulaştırma Bakanı

M. T. KÖSE
Sanayi ve Ticaret Bakanı

A. ATEŞ
Turizm Bakanı

C. ÇAĞLAR
Devlet Bakanı

A. GÖNEN
Devlet Bakanı

M. KAHRAMAN
Devlet Bakanı

Ş. ERCAN
Devlet Bakanı

İ. SEZGİN
İçişleri Bakanı

Ö. KUMBARACIBAŞI
Bayındırlık ve İskan Bakanı

N. CEVHERİ
Tarım ve Köyleri Bakanı

E. FARALYALI
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

V. TANIR
Orman Bakanı

T. ÇİLLER
Devlet Bakanı

T. AKYOL
Devlet Bakanı

Ö. BARUTÇU
Devlet Bakanı

M. BATALLI
Devlet Bakanı

H. ÇETİN
Dışişleri Bakanı

Y. AKTUNA
Sağlık Bakanı

İ. TEZ
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı V.

D. F. SAĞLAR
Kültür Bakanı

V. TANIR
Çevre Bakanı V.

Ş. ERCAN
Devlet Bakanı V.

G. ERGENEKON
Devlet Bakanı

M. A. YILMAZ
Devlet Bakanı

M. S. OKTAY
Adalet Bakanı

S. ORAL
Maliye ve Cömürük Bakanı

Yürütme ve İdare Bölümü Sayfa : 1

Resmî Gazete Kodu : 020892

İçindekiler 96. Sayfadadır.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE İRAK CUMHURİYETİ ARASINDA
HUKUKİ VE ADLİ İŞBİRLİĞİ SÖZLEŞMESİ**

Türkiye Cumhuriyeti ile Irak Cumhuriyeti Hükümetleri, ülkeleri arasında adli alanda-ki işbirliğini güçlendirmek arzusuyla hukuki, ticari ve cezai konularda adli yardımlaşma, suç-tulardan tahdit, hükümlü kişilerin nakli ile adli kararların tanınması ve tenfiz konularında bir Sözleşme akıdınmasını kararlaştırmışlar ve aşağıdaki hükümler üzerinde anlaşmışlardır:

BÖLÜM I

ADLİ YARDIMLAŞMA KAPSAMI

MADDE 1

Akit Taraflardan birinin vatandaşları, diğer Taraf ülkesinde bu Devletin vatandaşları-nın tabii olduğu şartlarla, hak ve menfaatlerinin müdafası için mahkemelere serbestçe müra-caat hakkına sahiptirler. Hukuki korumadan aynı şekilde yararlanırlar.

Akit Taraflardan birinin vatandaşlarından diğer Taraf ülkesinde yabancı olmak, ikâ-metgahı veya meskeni olmamak gibi nedenlerle her ne ad ile olursa olsun kefalet veya teminat akçesi istenilemez. Aynı kural yargılama giderlerinin karşılanması için de geçerlidir.

MADDE 2

Yukarıdaki maddenin hükümleri, Akit Taraflardan birinin toprakları üzerinde, bu Akit Tarafın Anayasasına ve kamu düzenine uygun olarak teşekkül etmiş bulunan veya teşekkülü-ne müsaade edilmiş olan bütün tüzel kişiler için de uygulanır. Bu tüzel kişilerin dava ehliyeti, merkezleri Akit Taraflardan hangisinin toprakları üzerinde bulunuyorsa o Akit Tarafın mev-zuatına göre belirlenir.

MADDE 3

Akit Taraflardan birinin vatandaşları, diğerinin topraklarında, bu Akit Tarafın vatan-daşlarının tabii olduğu aynı şartlarla adli müzaheretten faydalanırlar.

MADDE 4

Adli müzaheret taleplerine, talep eden kişinin mutad ikametgahının bulunduğu yerin yetkili makamlarından verilen maddi durumunun gayet zayıf olduğunu gösterir bir belge eklenir.

Talep eden kişi 3 üncü bir Devlette ikamet etmekte ise o ülkedeki kendi diplomatik ve-ya Konsolosluk Temsilciliğinden verilen maddi durumunu gösterir belge eklenir.

Yardım talep edilen Akit Tarafın ilgili makamları yardım talep edenin özellikle Talep Edilen Tarafın ülkesinde ikamet etmekte ise yardım talep eden kişinin vatandaşı olduğu Akit Tarafın ilgili makamlarından talep eden kişinin mali durumu hakkında ek bilgi isteyebilir ve talebe ilişkin zorluklar ile bu konuda alınan karar hakkında bilgi verebilir.

MADDE 5

Adli müzaheret talepleri ve bunları tevsik eden belgeler, Akit Tarafların Adalet Bakan-lıklarına diplomatik yoldan gönderilir.

MADDE 6

Yetkili makamların adli müzaheret taleplerini iletmek, kabul etmek ve karara bağla-mak konularındaki tüm işlemler ücretsizdir.

Adli müzaheret taleplerinin bildirim, öncelikle yerine getirilir.

MADDE 7

1. Akit Taraflar, ticarî, hukukî ve ahvâlî şahsiye konularında karşılıklı olarak adli yardımlaşmayı taahhüt ederler.
  2. Adli yardımlaşma, adli belge ve evrakın tebliği ile davacı ve davalı, tarih ve bilirkişilerini dinlenmesine ilişkin istinabe taleplerinin yerine getirilmesini kapsar.
  3. Akit Tarafların Adalet Bakanlıkları işbu maddenin 1. ve 2. fıkralarında belirtilen hususları yerine getirecek yetkili makamı tayin eder. Adli yardımlaşmaya ilişkin evraklar diplomatik veya konsolosluk temsilcilikleri yoluyla Adalet Bakanlıklarına ulaştırılır.
  4. Bu Sözleşme uyarınca gönderilen her türlü talep belgeleri, tasdik ve benzeri formalitelerden muaftır.
  5. Belgeler bunu vermekle yükümlü makamların imza ve mühürlerini taşıyacak, çoğaltılması sözkonusu ise, aslına uygunluğu yine aynı makama onaylanacaktır.
- Belgenin doğruluğu hakkında ciddi kuşkular bulunması halinde, tevsiki yetkili makamlar aracılığı ile gerçekleştirilecektir.

MADDE 8

Akit Taraflardan herbiri diğer Akit Tarafıta mukim vatandaşlarına, kendi diplomatik veya konsolosluk memurları aracılığıyla, doğrudan adli ve adli olmayan belgeleri tebliğ edebilirler.

MADDE 9

Talep Edilen Akit Taraf kendi yasalarında öngörülen biçimde tebligatı yaparır.

MADDE 10

Şayet, belgenin muhatabının adresi veya kimliğine ilişkin bilgiler yetersiz ise, talepte bulunulan makam, talepte bulunan makamdaki ilgili şahsı belirlemek veya meskeninin tesbitine yardımcı olmak amacıyla munzam bilgiler isteyebilir.

MADDE 11

Adli veya adli olmayan bir tebligatın yerine getirilmesi veya benzeri işlemler yapılması sebebiyle, tebligatı yapan ülke makamlarınca hiç bir masraf talep edilemez.

MADDE 12

Akit Taraflardan birinin adli makamları, hukukî, ahvâlî şahsiye ve ticarî konularda görevli buldukları bir davaya ilişkin olarak, diğer Akit Tarafın adli makamlarına, ya görevli buldukları davanın ikmâlîni ya da şahit dinlenmesini, keşifte bulunulmasını ve diğer adli işlemlere girişilmesini istinabe yoluyla talep edebilir.

MADDE 13

İstinabe aşağıdaki hususları ihtiva eder:

- a) Talepte bulunan ve mümkünse, talepte bulunulan makamı,
- b) Tarafların ve gereğinde temsilcilerinin kimliği ve adresi,
- c) Davanın konusu ve olayların kısa bir özeti,
- d) Yapılacak adli işlemleri,

Çerçevesi dışında, bunun dışında istinabe evrakı aşağıdaki hususları ihtiva eder:

- e) Dinlenmesi istenen şahısların adları ve adreslerini,
- f) Dinlenecek kişilere tevcihi istenen sorular veya bilgi alınması istenen olayları,
- g) İncelenecek belgeler ve diğer nesnelere,
- h) Aşağıdaki 14. maddeye uygun olarak yerine getirilmesi istenen özel şekilleri.

MADDE 14

İstinabeyi yapan Talep Edilen Tarafın yetkili adli makâmı, takip edilecek usûl ve uygulanacak zorlayıcı tedbirler bakımından kendi ülkesinin kanunlarını uygular.

Bununla beraber, talep edilen adli makâmın açık istemi üzerine, talep edilen makâm, bağlı bulunduğu devletin kanununa uygun özel bir biçimde istinabeyi yerine getirebilir.

İstinabe, en seri şekilde yerine getirilmelidir.

MADDE 15

Talepte bulunulan makâm ister ise, ilgili tarafların ve gereğinde temsilcilerinin katılabilmelerini sağlamak amacıyla, istinabenin yapılacağı tarih ve yer hakkında kendisine bilgi verilir.

MADDE 16

Talepte Bulunulan Tarafın yetkili makâmı, özellikle talebin, Sözleşmenin işbu bölümünün kapsamına girmediği ileri sürerek, sözkonusu bölüm hükümlerine riayet edilmediği kanaatini taşıması halinde, talepte bulunan makâma, talep aleyhinde belirtilen sebepleri tasvir ederek derhal bilgi verir.

MADDE 17

Talepte bulunulan makâm, ancak aşağıda belirtilen hallerden birini ileri sürerek istinabenin yerine getirilmesini reddedebilir:

a) Şayet, Talep Edilen Tarafta, istinabenin yerine getirilmesi adli makâmların selahiyetine girmiyor ise,

b) Şayet, istinabenin yerine getirilmesi, Talepte Bulunulan Tarafın egemenliğine, güvenliğine, kamu düzenine aykırı ise.

İstinabe, tamamen veya kısmen yerine getirilmediği takdirde, talep eden makâm derhal bilgi sahibi kılınır ve sebepleri kendisine bildirilir.

MADDE 18

İstinabenin yerine getirilmesi, Talepte Bulunulan Tarafın hizmetleri açısından, hiç bir ödemeye veya hangi nam altında olursa olsun hiç bir vergi ve harca tabi değildir.

Bununla beraber, Talepte Bulunulan Tarafın, Talepte Bulunulan Tarafın uzman ve terdümânlar için ödenen ücretleri ve Talepte Bulunulan Tarafın talebi üzerine özel bir usûlde yapımını gerektiren uygulamadan doğan masrafları talep etmek hakkı vardır.

Yaklaşık meblağa ilişkin olarak talepte bulunulan makâmın istemi üzerine, masrafların ödenmesi, istinabeye ekli yazılı bir taahhüt ile taraflar tarafından garanti edilebilir. Masrafların dökümü, istinabenin yerine getirildiğine ilişkin belgelere eklenir.

MADDE 19

Adli makâmın nezdinde, isbatın kolaylaştırılmasını teminen, iki tarafın Adalet Bakanlıkları talep üzerine adli kararların birbirlerine ücretsiz gönderilmesini isteyebilecekler ve ülkelerindeki mer'î kanunlara ilişkin bilgileri karşılıklı olarak teati edeceklerdir.

MADDE 20

Taraflardan birinin topraklarında düzenlenmiş resmi belgeler, kamu düzenine uygun olmak kaydıyla, diğer tarafın toprağında da, bu tarafın toprağında tanzim edilmiş benzer belgeler gibi, aynı isbat kuvvetine sahiptir.

MADDE 21

Akit Taraflardan birinin topraklarında, yetkili makamlarca düzenlenen resmi mühürü havi belgeler, diğer Tarafın topraklarında geçerli sayılmak için, tasdik işleminden muaftır.

MADDE 22

Bu bölümde belirtilen adli yardım talepleri, Talepte Bulunan Tarafın dilinde iki nüsha olarak tanzim edilir. Ayrıca, evrakın Talepte Bulunulan Tarafın dilinde iki nüsha çevirisi de eklenir.

MADDE 23

1. Cezalandırılması, yardım isteyen Tarafın adli makamlarının yetkisi içinde bulunan suçlarla ilgili adli işlemler dolayısıyla, Akit Taraflar, işbu bölümdeki hükümler dairesinde birbirleriyle karşılıklı olarak en geniş şekilde yardımda bulunmayı taahhüt ederler.

2. Cezaî konularda adli yardımlaşma özelliikle, hazırlık tabkikau işlemlerinin yerine getirilmesi, sanık, tanık ve bilirkişi ifadelerinin alınması, arama, eşya zaptı, ceza kovuşturmasına ilişkin belge ve eşyaların teslimi ve aynı şekilde kararlar ile belgelerin tebliği gibi hususları kapsayacaktır.

MADDE 24

a) Talebin ilişkin olduğu suçlar, yardım istenen Tarafça, siyasi veya münhasıran askeri suçlarla yahut vergi ve resim, gümrük ve kambiyo suçları ile ilgili kabul edilmekte ise;

b) Yardım istenen Taraf, talebin yerine getirilmesini egemenliğine, güvenliğine veya kamu düzenine halel getirecek nitelikte görüyorsa,

Adli yardımlaşma red edilebilir.

MADDE 25

1. Yardım istenen Taraf, bir ceza davasına ilişkin olarak, yardım isteyen Taraf adli makamlarınca kendisine iletilen ve konusu itibarıyla 23. maddenin 2. paragrafındaki işlemlere taallük eden istinabe taleplerini kendi mevzuatına uygun şekilde yerine getirecektir.

2. Yardım isteyen Taraf, tanıkların veya bilirkişilerin yemimli ifade vermelerini arzu ettiği takdirde, bunu açıkça talep edecek ve yardım istenilen Taraf, mevzuatı bunu engellemekte ise talebi yerine getirecektir.

3. Yardım istenilen Taraf, talep olunan dosya veya belgelerin asıllarına uygunluğu tasdik edilmiş suretlerini veya fotokopilerini göndermekle iktifa edebilir. Bununla birlikte yardım isteyen Taraf asıllarının gönderilmesini açıkça talep etmekte ise yardım istenilen Taraf bu talebi imkan nisbetinde yerine getirecektir.

4. Yardım isteyen Tarafa, sağlanan bilgiler, ancak talebin taallük ettiği işlemler dolayısıyla adli makamlar tarafından kullanılabilir.

MADDE 26

Yardım isteyen Taraf, açıkça talep ettiği takdirde, yardım istenen Taraf, istinabenin yerine getirileceği yer ve tarihi kendisine bildirecektir. İlgili makamlar ve kişiler, yardım istenen Tarafın rıza göstermesi halinde istinabenin yerine getirilmesi sırasında hazır bulunabilirler.

MADDE 27

1. Yardım istenilen Taraf, gönderilmesi talep olunan eşya, dosya veya belgelerin teslimini, görülmekte olan bir dava dolayısıyla bunlar kendisine gerekli buldukları takdirde erteleyebilir.

2. Yardım istenilen Taraf, açıkça vazgeçmemiş ise, bir istinabe talebi ile ilgili olarak gönderilmiş olan eşyalarla, dosya ve belgelerin asılları, yardım isteyen Devlet tarafından, mümkün olan süratle yardım istenilen Devlete iade edilecektir.

MADDE 28

1. Yardım istenilen Taraf, bu amaçla yardım isteyen Taraf tarafından kendisine gönderilen adli belgeleri ve kararları tebliğ edecektir.

Bu tebliğ, adli belgenin veya kararın sadece muhatabına tevdi suretiyle yerine getirilebilir. Tebligat, istenilen Taraf mevzuatına uygun olarak yapılacaktır.

2. Tebligatın yapıldığına dair isbat belgesi, tarihli ve muhatap tarafından imzalanmış alındı makbuzuyla veya yardım istenilen Tarafın, tebliğin vukuunu, şeklini ve tarihini belirten bir bildirişi şeklinde olacaktır. Bu belgelerden biri veya diğeri yardım isteyen Tarafa derhal iletilecektir. Tebligatın yapılması mümkün olmadığı takdirde yardım istenilen Taraf, bunun sebebini yardım isteyen Tarafa hemen bildirecektir.

3. Mahkeme önüne çıkmaya ilişkin celpnameler, bu kişilerin mahkeme önüne çıkmaları için tasbit olunan tarihten asgari olarak iki ay önce yardım istenilen Tarafa gönderilmiş olmalıdır.

4. Akit Tarafları kendi vatandaşlarına diplomatik ve konsolosluk temsilcilikleri vasıtasıyla zorlamada bulunmaksızın tebligat yapma hakkı mahfuzdur.

MADDE 29

1. Yardım isteyen Taraf, bir tanık veya bilirkişinin kendi adli makamları önüne bizzat çıkmasını özellikle gerekli addediyorsa, bu hususu celpnamenin tebliği ile ilgili talebinde belirtecek ve yardım istenilen Taraf bu tanık veya bilirkişiyi sözkonusu adli makamlar önüne çıkmaya davet edecektir.

2. Yardımı istenilen Taraf tanığın veya bilirkişinin cevabını yardım isteyen Tarafa bildirecektir. İşbu maddenin 1 inci fıkrasında öngörülen halde talepname veya celpname, ödenecek tazminatın, yol ve ikâmet giderlerinin yaklaşık miktarını ihtiva edecektir.

MADDE 30

1. Yardım isteyen Tarafça, tanık sıfatıyla veya yüzleştirmek amacıyla mahkeme önüne bizzat çıkması istenilen kişi, istenilen Taraf ülkesinde tutuklu bulunmakta ise, yardım istenilen Tarafça belirlenen süre içinde geri gönderilmek ve uygulanabileceği ölçüde 33. maddenin hükümleri saklı kalmak şartıyla, ifadesinin alınacağı ülkeye geçici olarak gönderilecektir. Bu gönderme talebi aşağıdaki hallerde red olunabilir:

- a) Tutuklu kişinin gönderilmesine rıza göstermemesi;
- b) Yardım istenilen Tarafın ülkesinde yürütülen bir ceza davasında tutuklu kişinin hazır bulunmasının zorunlu olması;
- c) Gönderilmesinin tutukluluk süresini uzatacak nitelikte bulunması;
- d) Tutuklu kişinin yardım isteyen Tarafın ülkesine gönderilmesine mani diğer zorunlu sebeplerin mevcudiyeti.

2. Yardım istenilen Taraf gönderilen kişinin serbest bırakılmasını istemediği takdirde, bu kişi yardım isteyen Taraf ülkesinde tutuklu olmaya devam edecektir.

MADDE 31

Celbi talep olunup da celpnameye icabet etmeyen bir tanık veya bilirkişi işbu celpname ceza ihtiarını ihtiva etse dahi, yardım isteyen Tarafın ülkesine kendi iradesi ile gitmediği ve orada usulüne uygun olarak yeniden celp edilmediği takdirde, hiçbir müeyyideye veya zorlamaya tabi tutulamaz.

MADDE 32

Yardım isteyen Akit tarafça tanık veya bilirkişiye ödenecek tazminat ile yol ve ikamet giderleri, oturduğu mahalden itibaren hesaplanacak ve kendisine dâhlineceği memlekette yürürlükte olan mevzuatta öngörülen miktarlardan az olmamak üzere ödenecektir.

MADDE 33

1. Uyruğu ne olursa olsun, bir celp üzerine yardım isteyen Tarafın adli makamları önüne çıkacak olan tanık veya bilirkişi, yardım isteyen Tarafın ülkesine girdiği tarihten önceki fiil veya mahkumiyetleri dolayısıyla yardım isteyen Taraf ülkesinde kovuşturmaya tabi tutulamaz, tutuklanamaz ve şahsi hürriyeti herhangi bir suretle kısıtlanamaz.

2. Aleyhine kovuşturma konusu teşkil eden fiiller sebebiyle yardım isteyen Tarafın adli makamları önünde ifadesi alınmak üzere celpedilen bir kişi, uyruğu ne olursa olsun, yardım isteyen Tarafın ülkesine girdiği tarihten önceki ve celpnamede sözü edilmeyen fiil veya mahkumiyetleri dolayısıyla kovuşturmaya tabii tutulamaz, tutuklanamaz ve şahsi hürriyeti herhangi bir suretle kısıtlanamaz.

3. Yardım isteyen Taraf ülkesinde adli makamlarca, hazır bulunması gerekli sayılmadığı tarihten itibaren onbeş gün içinde, tanık, bilirkişi veya kovuşturulan kişinin, terketmek imkanına sahip olmasına rağmen bu ülkede ikamet ettiği veya terkedip de geri döndüğü takdirde, işbu maddede öngörülen dokunulmazlığı sona erecektir.

MADDE 34

1. Bir ceza davası için gerekli olup da, yardım isteyen Taraf adli makamlarınca talep edilecek adli sicil kayıtlarının suretleri ve bu kayıtlara ilişkin bütün bilgiler, yardım istenilen Tarafça, kendi adli makamlarının benzeri hallerde sağlayabilecekleri ölçüde yardım isteyen Tarafa gönderilecektir.

2. İşbu maddenin 1 inci paragrafında öngörülenlerin dışındaki hallerde, benzeri talepler yardım istenilen Taraf mevzuatı çerçevesinde yerine getirilecektir.

3. Akit Taraflardan herbiri, diğer Tarafa, bu Taraf vatandaşlarına ait olup adli sicile işlenmiş bulunan ceza mahkumiyetleri hakkında bilgi verecektir.

MADDE 35

1. Yardımlaşma talepleri aşağıdaki hususları ihtiva edecektir.

a) Talebi yapan makam;

b) Talebin konusu ve gerekçeleri;

c) Mümkün olduğu ölçüde, ilgili kişinin kimliği ve uyruklığı ve,

d) Adli belgelerin tebliği istendiği takdirde, muhatabın isim ve adresi veya kimliğinin adresinin tesbiti için mümkün olduğu kadar geniş bilgilerle tebliği istenilen belgenin mahiyetine ait malumat.

2. İstinabe talepleri ayrıca isnat olunan suçla ilişkin bilgileri ve olayların kısa bir izahını kapsayacaktır.

MADDE 36

Akit Tarafların adli makamları birbirleriyle her iki Tarafın Adalet Bakanlığı aracılığıyla temas kuracaklardır. Gerekli görüldüğü takdirde haberleşme diplomatik kanaldan yapılabilecektir.

MADDE 37

Adli yardım talepnameleri yardım isteyen Taraf dilinde düzenlenecektir. Bununla birlikte 28. maddenin 4. paragrafı mahfuz kalmak şartıyla bu talepnameler ve bunların ekindeki belgelere yardım istenilen Taraf dilinde onaylanmış tercümeleri eklenecektir.

MADDE 38

İstinabe taleplerin ve bunların ekindeki belgeler, yetkili makamın imza ve resmi mühürünü veya bu makamın onayını ihtiva edecektir.

MADDE 39

1. Yardım istenilen Taraf, adli yardım talebini yerine getirmesi mümkün olamamış veya talebin yerine getirilmesini red etmiş ise, zaman geçirmeksizin durumu ve yerine getirmeme nedenlerini yardım isteyen tarafa bildirecektir.

2. Yardım istenilen makam talebin yerine getirilmesi konusunda yetkili bulunmadığı takdirde adli yardım talebini re'sen yetkili makama ileticektir. Bu durumdan yardım isteyen Tarafa bilgi verilecektir.

MADDE 40

32. madde hükümleri mahfuz kalmak şartıyla, istinabeler dahil yardım taleplerinin yerine getirilmesi, yardım istenilen Devlet ülkesinde birikişilerin müdahalesinin ve 30. madde gereğince tutuklu kişilerin naklinin doğurduğu masraflar dışında hiçbir masrafın ödenmesini gerektirmez.

MADDE 41

1. Akit Taraflar, yardım isteyen Taraf ülkesinde bir suç işleyen kendi vatandaşları haklarında iç mevzuatlarına uygun olarak ve diğer Tarafın talebi üzerine, ceza kovuşturması yapmayı taahhüt ederler.

2. Kovuşturmanın devralınmasına ilişkin talebe suçla ilgili mevcut olan sübut belgeleri eklenecektir.

3. Yardım istenilen Taraf, ceza kovuşturması sonucundan yardım isteyen Tarafa bilgi verecek, kesinleşmiş bir karar itihaz olunduğu takdirde bir suretini gönderecektir.

MADDE 42

1. Akit Tarafların yetkili makamları, diğer Tarafın bir vatandaşının adli makamlarca tutuklanması halinde bu Tarafın Diplomatik veya Konsolosluk temsilciliklerini en kısa süre içinde keyfiyetten haberdar edecektir.

2. Bu Taraf vatandaşının, Konsolosluk görevlisinin huzurunda açıkça karşı çıkması hali müstesna olmak üzere, diplomatik veya konsolosluk görevlileri bu vatandaşlarını ziyaret etmek, kendisiyle görüşmek ve haberleşmek ve mahkemede temsil edilmesini sağlamak hakkını haiz olacaklardır.

BÖLÜM II
SUÇLULARIN İADESİ

MADDE 43

Akit Taraflar, aşağıdaki maddelerde tayin olunan kaide ve şartlar dairesinde, iki Taraftan birisinin ülkesinde bulunan ve diğer Taraf adli makamlarınca haklarında kovuşturma yapılan veya mahkûmiyetlerine karar verilmiş olan şahısların karşılıklı olarak iadelerini taahhüt ederler.

MADDE 44

Aşağıdaki fiiller suçluların iadesini istilzam edecektir:

a) Her iki Tarafın mevzuatına göre yukarı siddi en az bir sene müddetle hürriyeti bağlayıcı veya daha ağır bir cezayı müstelzim suç teşkil eden fiiller.

b) Hükmolunan hürriyeti bağlayıcı ceza en az altı ay süreli olmak kaydıyla, işbu maddenin (a) bendinde öngörülen suçlar dolayısıyla, yardım isteyen Taraf adli makamlarınca itti-haz olunan mahkûmiyet kararları,

c) İade talebi yardım isteyen Taraf ve yardım istenilen Tarafça mevzuatına göre hürriyeti bağlayıcı bir cezayı müstelzim müteaddit fiillere taallük etmekle birlikte, bunlardan bazıları ceza sürelerine ait şartları haiz olmadıkları takdirde, yardım istenilen Taraf bu sonuçlu suçlar için idahi iadeyi kabul etmek serbestisine sahip olacaktır.

Bununla beraber, yardım isteyen Taraf mevzuatında öngörülen veya hükmolunan ceza, yardım istenilen Taraf mevzuatında öngörülen cezalar meyanında bulunmalıdır.

MADDE 45

Aşağıdaki hallerde iade talebi kabul edilmeyecektir:

1. İadesi istenilen kişi, yardım istenilen Tarafın vatandaşı ise, (vatandaşlık durumu iade talebine konu teşkil eden suçun işleniş tarihine göre tesbit olunacaktır). Bununla birlikte, yardım istenilen Taraf, ceza kovuşturması yapılması amacıyla meseleyi yetkili makamlarına intikal ettirecektir. Bu çerçevede yardım istenilen Taraf yardım isteyen Tarafta yapılan tahkikat sonuçlarına göre işlem yapacaktır;

2. İade talebine esas olan suç, yardım istenilen Tarafça siyasi bir suç ise, iki Taraftan birisinin Devlet Başkanına veya ailesi efradından birisinin hayatına kastedilmesi siyasi bir suç sayılmayacaktır;

3. İade talebine esas olan suç, münhasıran askeri bir suç niteliğinde ise;

4. İade talebine konu teşkil eden suç, yardım istenilen Tarafın kısmen veya tamamen kendi ülkesinde veya bu Tarafın kazai yetkisine tabi bir mahalde işlenmiş ise;

5. İade talebine esas olan suç dolayısıyla yardım istenilen Tarafta nihai bir karar veya tahkipsizlik kararı yahut men'i muhakeme kararı itihaz edilmiş ise;

6. Talebin alındığı tarihte yardım isteyen Taraf veya yardım istenilen Taraf mevzuatına göre dava veya ceza zaman aşımını gerçekleştirmiş ise;

7. Yardım isteyen Tarafda veya ülkesi dışında bir yabancı tarafından işlenen suçlarla ilgili olarak ceza kovuşturması yapılması için kazai yetkisinin bulunması kaydıyla, yardım istenilen Tarafda genel af ilân edilmiş ise.

MADDE 46

İade talebine konu olan suç dolayısıyla yardım istenilen Tarafda ceza kovuşturması yapılmakta ise iade talebi red olunabilecektir.

MADDE 47

İade talebine konu olan fiil, istenilen şahıs hakkında, ırkı, dini veya siyasi kanaati sebebiyle, bir ceza kovuşturması amaçlıyor ise, iade kabul edilmeyecektir.

MADDE 48

1. İade talebi yazılı olarak yapılacak ve diplomatik kanaldan gönderilecektir.

2. İade talebine aşağıdaki belgeler eklenecektir :

a) Yardım isteyen Tarafın kanunlarına uygun olarak isdar edilmiş bir mahkûmiyet kararının veya tevkif müzekkeresinin yahut aynı tesiri haiz diğer bir belgenin aslı veya onaylanmış sureti;

b) İade talebine konu teşkil eden fiillerin işleniş şeklini, işlendikleri yer ve tarihi, hukuki tasvirlerini ve bunlara uygulanacak kanuni hükümlerle bu kanun metinlerinin bir suretini muhtevi belge;

c) İstenilen şahsın mümkün olduğu kadar sarih eşkali ile hüviyetini ve milliyetini tesbite yarayacak diğer bütün malûmat.

MADDE 49

1. Müstacel hallerde yardım isteyen Tarafın adli makamları talep olunan şahsın iade amacıyla tutuklanmasını isteyebilirler.
2. Tutuklama talebinde 48. maddenin 2. paragrafının (a) bendinde öngörülen belgelerden birisinin mevcudiyeti zikredilecektir. Bu talep ayrıca, işlenen suçun mahiyetini, verilmesi muhtemel veya hükümlenmiş cezaı, suçun işlendiği tarih ve zamanı, bunlardan başka istenilen şahsın hüviyetinin ve bulunduğu yerin tesbitine yarayacak mümkün olan ölçüde geniş malûmat ihtiva edecektir.
3. Tutuklama talebi, yardım istenilen Taraf adli makamlarına doğrudan posta veya telgraf ile yahut yazıya dönüşebilen başka bir vasıtayla iletilir.
4. Talebin işbu bölüm hükümlerine uygun bulunması halinde, yardım istenilen Taraf adli makamları kendi iç mevzuatları dairesinde gereğine tevessül edeceklerdir.

MADDE 50

1. Tutuklamadan itibaren yirmi günlük bir süre içinde, iade taleppnamesi ve 48. maddenin 2. paragrafında belirtilen belgeler yardım istenilen Tarafa gönderilmediği takdirde, muvakkat tutuklamaya son verilebilir.
2. Tutuklama hiçbir surette, tutuklama tarihinden itibaren altmış günden fazla olamaz.
3. Geçici olarak serbest bırakma her zaman mümkündür. Ancak, yardım istenilen Taraf, istenilen şahsın kaçmasına mani olmak için gerekli addettiği bütün tedbirleri alacaktır.
4. Serbest bırakma, iade talebinin ahiren yürüdü halinde yeni bir tutuklamaya ve iadeye mani teşkil etmeyecektir.

MADDE 51

Yardım istenilen Taraf, işbu bölümde öngörülen tüm şartların mevcudiyetinden emin olması için tamamlayıcı bilgiler kendisine gerekli bulunduğu ve eksikliğin telafi edilebileceği hallerde talebi reddetmeden önce yardım isteyen Tarafı keyfiyetten diplomatik yoldan haberdar edecektir. Bu tamamlayıcı bilgilerin tevdi için yardım istenilen Taraf tarafından bir süre tesbit olunabilecektir.

MADDE 52

Birçok Devlet tarafından aynı fiilden veya değişik fiillerden dolayı aynı zamanda iade talep edildiği takdirde, yardım istenilen Taraf bütün şartları ve bilhassa yardım isteyen Devletler arasında bilahare yapılabilecek bir iade imkânını, taleplerin mütakabil tarihlerini, istenen şahsın uyrukluğunu, suçların vehamet derecesini ve işlendikleri yeri nazarı itibare alarak kararını serbestçe verecektir.

MADDE 53

1. Yardım istenilen Taraf veya üçüncü şahısların hakları mahfuz kalmak kaydıyla ve yardım isteyen Tarafın talebi üzerine, yardım istenilen Taraf,
  - a) Delil teşkil edebilecek;
  - b) Suç neticesinde elde edilmiş olup, istenilen şahsın tesliminden önce veya sonra meydana çıkan;
  - c) Suç neticesinde elde edilen eşya karşılığında kazanılan eşyaları, kendi mevzuatında öngörülen usul çerçevesinde el koyarak teslim edecektir.
2. Bu eşyaların teslimi, istenilen şahsın ölümü veya kaçması sebebiyle iadenin yapılamaması halinde dahi yerine getirilebilecektir.
3. Yardım istenilen Tarafın veya üçüncü şahısların kazanılmış hakları mevcut olduğu takdirde bu eşyalar, yardım isteyen Taraf ülkesinde yürütülen kovuşturma sonunda en kısa süre içinde ve masraf istenmeksizin yardım istenilen Tarafa iade olunacaktır.

MADDE 54

1. Yardım istenilen Taraf, iade hakkındaki kararını diplomatik yoldan yardım isteyen Tarafa gönderecektir.

2. Tamamen veya kısmen red halinde mucip sebepler gösterilecektir.

3. Talebin kabul edilmesi halinde yardım istenilen Taraf, iade olunacak şahsın teslim yeri ile tarihini en uygun şekilde tesbit edecek ve yardım isteyen Tarafa keyfiyetten yeterli bir süre önce bilgi verecektir.

4. İstenilen şahıs, tesbit olunan tarihte teslim alınmadığı takdirde, işbu maddenin 5. paragrafında derpiş olunan hal mahfuz kalmak kaydıyla, bu tarihten itibaren 15 günlük bir müddetin hitamında serbest bırakılabilir ve her halde 30 günlük bir müddetin geçmesinden sonra serbest bırakılacaktır. Yardım istenilen Taraf aynı fiil sebebiyle iadeyi reddedebilir.

5. İade edilecek şahsın teslim edilmesini veya alınmasını engelleyen istisnai hallerin mevcudiyeti halinde ilgili Taraf sürenin sona ermesinden önce diğer Tarafa haber verecektir. İki Taraf yeni bir teslim tarihi ve muhtemelen diğer bir teslim yeri üzerinde mutabık kalacaktır. Bu takdirde bundan önceki paragraf hükümleri uygulanacaktır.

MADDE 55

1. İstenilen şahsın yardım istenilen Tarafa, iade talebine konu teşkil eden fiil dışında başka bir suç sebebiyle kovuşturulması veya hükümlü bulunması halinde, bu Taraf talep konusunda kararını verecek ve yardım isteyen Tarafa iade konusuna ilişkin kararını 54. maddenin 1 ve 2. paragraflarında öngörülen şekilde bildirecektir. Bununla birlikte, kabul halinde istenilen şahsın teslimi, yardım istenilen Taraf mahkemeleriyle ilişkisi kesilinceye kadar ertelenecektir. Bu takdirde teslim, 54 üncü maddenin 3. paragrafına uygun şekilde tesbit olunan bir tarihte yapılacak ve aynı maddenin 4 ile 5. paragrafları uygulanacaktır.

2. İşbu maddenin hükümleri, istenilen şahsın, tutuklu olarak bulundurulması ve yardım isteyen Devlet adli makamlarının işi bittiğinde geri gönderilmesi kesin şartı ile, yardım isteyen Taraf adli makamları huzuruna çıkmak üzere geçici olarak gönderilmesine engel teşkil etmeyecektir.

MADDE 56

İade edilen şahıs, iadeden evvel işlediği ve iadeye esas teşkil eden fiilden başka bir fiil sebebiyle kovuşturulamayacağı veya yargılanamayacağı gibi bir cezanın infazı için tutuklanamaz ve keza herhangi bir suretle hürriyeti kısıtlanamaz. Aşağıdaki haller müstesnadır.

a) Yardım istenilen Tarafın buna muvafakat etmesi. Muvafakatın istisnâli için bir talepte bulunulacak ve buna 48. maddede öngörülen belgeler ile iade edilen şahsın iadesinin teşmiline müteallik olarak yaptığı beyana ilişkin bulunan ve yardım istenilen Taraf makamlarına savunmasını takdim etme imkânının kendisine sağlandığı hususunu havi adli tutanak eklenecektir.

b) İade edilen şahsın, nihai olarak serbestisine kavuşmasını takip eden 45 gün zarfında iade edildiği yardım isteyen Taraf ülkesini, elinde imkân olmasına rağmen terk etmemesi veya terketikten sonra buraya geri dönmesi halinde.

MADDE 57

Suç zedelenen fiilin niteliği takibat esnasında değiştiği takdirde, iade edilen şahıs hakkında ancak yeniden tavsif edilen suçun unsurları iadeyi gerektiriyorsa, takibat veya yargılama yapılabilir.

MADDE 58

56. maddenin (b) bendinde derpiş edilen hal müstesna olmak üzere, yardım isteyen Tarafın kendisine teslim edilen şahsı üçüncü bir Devlete ifade edebilmesi için yardım istenilen Tarafın muvafakı gereklidir. Yardım isteyen Taraf bu amaçla, üçüncü Devlet tarafından kendisine tevdi olunan belgelerin kopyalarını yardım istenilen Tarafa gönderecektir.

MADDE 59

1. Üçüncü bir Devlet tarafından diğer Tarafıara teslim edilen bir şahsın İki Tarafıtan birisinin arazisi üzerinden transit suretiyle iadesine, diplomatik yoldan gönderilecek taleplene üzerine izin verilecektir. Bu taleplene, iadesi mümkün bir suçun sözkonusu olduğu hususunun tesbiti için gerekli belgeler eklenecektir. Bununla birlikte bir vatandaşın transit yoluyla iadesi reddedilebilir.

2. Hava yolunun kullanılması halinde aşağıdaki hükümler tatbik olunacaktır:

a) Uçağın iniş yapması öngörülmemekte ise de, Talep Eden Tarafın uçağı ülkesi üzerinden geçeceği Devleti haberdar edecek ve 48. maddenin 2. paragrafının (a) bendinde öngörülen belgelerin mevcudiyetini teyid edecektir. Zorunlu bir iniş halinde, işbu tebligat 49. maddede öngörülen muvakkat tutuklama talebinin sonuçlarını doğuracak ve yardım isteyen Taraf usûlüne uygun bir transit talebinde bulunacaktır.

b) Uçağın iniş yapması sözkonusu olduğu takdirde, yardım isteyen Taraf, işbu maddenin 1. paragrafı hükümlerine uygun bir taleplene, transit istenilen Devlete gönderecektir.

MADDE 60

1. Yardım istenilen Taraf ülkesinde ifade sebebiyle yapılan bütün masraflar bu Taraf uhdesinde kalacaktır.

2. Yardım istenilen Taraf ülkesinde transitten mütevellit masraflar yardım isteyen Tarafa ödenecektir.

MADDE 61

İşbu bölüm hükümleri dairesinde yapılacak ifade talepleri ile ekindeki belgeler, yardım isteyen Taraf dilinde iki nüsha halinde düzenlenecektir. Bundan başka, bu belgelerin yardım istenilen Taraf dilinde yapılmış iki nüsha tercümeleleri de eklenecektir.

BÖLÜM III
HÜKÜMLÜ KİŞİLERİN TRANSFERİ

MADDE 62

Her İki Akit Taraf, işbu bölümde öngörülen şartlar çerçevesinde hükümlü kişilerin karşılıklı olarak transferini sağlamayı taahhüt ederler.

MADDE 63

Transfer talebi;

- Mahkemesince mahkûmiyet hükmü itihaz olunan Akit Taraf (Hakâm Devleti);
- Hükümlünün uyuđu olduğu Akit Taraf (İnfaz Devleti);
- Bizzat hükümlü, tarafından yapılabilecektir.

MADDE 64

İşbu bölüm aşağıdaki şartlarla uygulanacaktır:

- Talebe konu teşkil eden suç her İki Akit Taraf mevzuatında da cezalandırılmaya müs-telzim bulunmalıdır;
- Adil makâmın kararı kesinleşmiş ve infaz edilebilir nitelikte olmalıdır;
- Hükümlü, transfer edileceği tarafın uyuğuunda bulunmalıdır;
- Hükümlü transferine rıza göstermelidir;
- Transferin yapıldığı anda hükümlünün infazı gereken asgari 6 ay hakiye hürriyeti bağlayıcı cezası bulunmalıdır;
- Her İki Akit Taraf, işbu transfer konusunda mutabık kalmış olmalıdır.

MADDE 65

Hükümlünün transferi aşağıdaki hallerde red olunur:

- a) Transfer her iki Akit Tarafın hükümlerine, güvenliğine ve kamu düzenine aykırı nitelikte ise;
- b) Transfer talebi, İnfaz Devletinde kesinleşmiş bir karara konu teşkil eden fiiller dolayısıyla hükümlenen bir cezaya ilişkin ise, veya aynı fiiller sebebiyle bu Devlette verilen bir ceza infaz edilmiş yahut zaman aşımına uğramış ise;
- c) Mahkûmiyet kararı münhasıran askerî bir suç dolayısıyla ittihaz olunmuş ise.

MADDE 66

Hükümlünün transferi aşağıdaki hallerde red olunabilir:

- a) Hükümlü, ödemek zorunda olduğu tazminat tutarını tediye etmemiş ise. Bununla birlikte mahkeme masrafları ve hertürlü para cezası İnfaz Devletinde bu Devletin mevzuatına uygun olarak infaz edilecektir.
- b) Hükümlü aynı zamanda, Hüküm Devletin uyruğunda bulunmakta ise. Uyrukluluk durumu mahkûmiyet kararına konu teşkil eden fiillerin işleniş tarihine göre değerlendirilecektir.

MADDE 67

1. Hükümlü transferine serbestçe ve transferin doğurabileceği hukuki sonuçları tamamen müdrük olarak rıza göstermelidir. Hükümlünün yaşı, sağlık veya akıl durumu sebebiyle iki Devletten birisi gerekli gördüğü takdirde, temsilcisinin mutabakatı alınacaktır. Bu konuda takip edilecek usul, Hüküm Devletin mevzuatına tâbi olacaktır.

2. Hüküm Devleti, talebi üzerine İnfaz Devletine, transfer konusundaki rızanın yukarıdaki paragrafta belirtilen şartlar dairesinde verildiği hususunun bir konsolosluk görevlisi tarafından tesbiti imkânını sağlayacaktır.

MADDE 68

Hüküm Devletinde hükümlenen ceza İnfaz Devletinde, bu son Devletin mevzuatına uygun şekilde yerine getirilecektir.

MADDE 69

İnfaz Devleti, kendisinden talep olunması halinde, mahkûmiyetle ilgili infaz işlemleri sonucundan Hüküm Devletine bilgi verecektir.

MADDE 70

Cezanın infaz şartları ve usulü, bu konuda gerekli olan tüm kararları almakla yetkili bulunan İnfaz Devleti mevzuatına tâbi olacaktır.

MADDE 71

Mahkûmiyet hükmünün esasına taallük eden tüm başvurular üzerine karar verme yetkisi sadece Hüküm Devletine ait olacaktır.

MADDE 72

İşbu bölüm uygulanarak transfer edilen hiçbir hükümlü Hüküm Devletinde hükümlenen cezaya esas olan ve transfere konu teşkil eden suç dolayısıyla İnfaz Devletince yeniden takibata tâbi tutulmayacak, tutuklanamayacak veya hürriyeti kısıtlanamayacaktır.

MADDE 73

İşbu bölüm yürürlüğe girmeden önce veya sonra ittihaz olunan mahkûmiyet kararlarına uygulanacaktır.

MADDE 74

Bütün transfer talepleri yazılı olarak yapılacaktır. Talepte, hükümlünün kimliği, Hüküm Devletinde tımsıklı bulunduğu mahal ve İnfaz Devletindeki ikamet yeri belirtilecektir.

Hükûmlünün veya temsilcisinin (transfere rıza gösterdiği) dair beyanı da talep belgesine eklenecektir.

MADDE 75

a) Hükûm Devleti, mahkûmiyet kararının asıl veya onaylı örneğini İnfaz Devletine iletilecek ve karara, infaz edilebilir nitelikte bulunduğu dair mevrhat verecektir. Hükûm Devleti bakiye infazı gereken ceza süresi ve tutuklulukta geçen süreye ilişkin bütün bilgileri de sağlayacaktır.

b) Her iki Âkit Taraftan birisi, diğer Âkit Tarafça iletilen bilgileri, talebi kabul etmesi için yetersiz gördüğü takdirde, gerekli tamamlayıcı bilgileri isteyebilecektir.

c) Bu belgelere İnfaz Devletinin dilinde veya İngilizce çevirileri eklenecektir.

MADDE 76

Transfer talepleri, Adalet Bakanlığın arasında veya diplomatik yoldan teati olunacaktır.

MADDE 77

İşbu bölümün uygulanmasına tazilok eden evrak ve belgeler onay işleminden muaf olacak, yetkili makamın imza ve mühürünü ihtiva edecektir.

MADDE 78

Münhasıran diğer Devlet arazisinde yapılan masraflar hariç olmak üzere, transfer masrafları İnfaz Devleti tarafından karşılanacaktır.

BÖLÜM IV

ADLİ KARARLARIN TANINMASI VE TENFİZİ

MADDE 79

Âkit Tarafların her biri, diğer Âkit Taraf ülkesinde kendi mevzuatına göre verilmiş ve icra kabiliyetini haiz aşağıdaki kararları tanır ve tenfiz eder:

- Hukukî ve ticarî konularda kesinleşmiş adli kararları;
- Cezai konularda zararın tazmini ve malların iadesini öngören kesinleşmiş adli kararları;
- Hukukî ve ticarî konularda hakem kararları.

MADDE 80

1. Bu maddenin 2. fıkrasında belirtilen haller dışında, işbu Sözleşmenin 79. maddesinde zikredilen adli kararlar, kendisinden tanıma veya tenfiz talep edilen Âkit Taraf ülkesinde tanınır ve tenfiz edilir.

2. Adli kararın tanınması veya tenfizi aşağıdaki hallerde red olunur:

- Kararın ülkesinde tanınması veya tenfizi gereken Âkit Taraf kendi hukukuna göre münhasır yetkiyi haiz ise;
- Bu karar, ülkesinde tanınacağı veya tenfiz edileceği Tarafın yürürlükteki mevzuatına veya kamu düzenine aykırı ise;
- Kararın tanınması veya tenfizinin talep edildiği Âkit Tarafın bir adli mercii, daha önce aynı konuda, aynı Taraflar arasında ve aynı olaylara dayanan kesinleşmiş bir karar vermiş ise veya aynı konu talep edilen Tarafın yargı makamları nezdinde daha önce açılmış bir dâva konusu ise;
- Dâvayı kaybeden kişi, kararın ülkesinde verildiği Âkit Tarafın usul hükümlerine göre yetkili adli makamlar önüne davet edilmemiş veya dâvâ gıyabında cereyan etmiş ise.

MADDE 81

1. Adli kararın tanınması veya tenfizine ilişkin talep, ya ilk defa dâvâyı karara bağlayan adli makama tevdi olunmak ve bu makamın diğer Âkit Tarafın yetkili adli makamına

Adalet Bakanlığı aracılığıyla gönderilmek veya ilgili kişi tarafından doğrudan doğruya tanıma veya tenfiz talebi edildiği Tarafın yetkili adli makamına tevdi edilmek suretiyle yapılır.

2. Tanıma ve tenfiz talebine aşağıdaki belgeler eklenecektir:

a) Adli kararın veya hakem kararının onaylanmış bir nüshası ile bizatihi kararın bünyesinde bulunmadığı takdirde, bunun icra kabiliyeti olduğunu ve kesinleştiğini teyid eden bir belge;

b) Duruşmaya katılmamış dâvayı kaybeden kişinin, ülkesinde karar verilen tarafın mevzuatına uygun olarak mahkemeye davet edildiğini teyid eden bir belge;

c) Yukarıda sayılan belgelerin tercümesi ve ayrıca kararın tanınacağı ve tenfiz edileceği Tarafın lisanında yazılmadığı takdirde, talebin bu ülke dilinde tercümesi.

3. Tenfiz kararı, tenfiz ülkesinde uygulanacağı Tarafın yetkili makamınca ve kendi kanununun öngördüğü usule uygun olarak verilir.

MADDE 82

Kararın tanınması veya tenfizi talebi ile kendisine başvuru adli makam, 79. ve 80. maddelerde öngörülen şartların mevcudiyetini tesbitle yetinecektir; bu şartlar mevcut ise söz konusu makam tanıma ve tenfize karar verecektir.

MADDE 83

İşbu Sözleşmenin aksini öngören hükümleri hariç, ülkesinde tenfiz icra edileceği Akit Taraf makamları, tenfizi kendi kanunlarına göre yerine getirir.

MADDE 84

Bizzat kendi vatandaşlarının abval-i şahsiyesini ilgilendiren sorunlarda Akit Taraflardan birinin kesinleşmiş adli kararları diğer tarafın ülkesinde tanınır ve hiçbir tanıma usulüne tâbi olmaksızın hüküm ifade eder.

MADDE 85

Akit Taraflardan birinin ülkesinde hukukî ve ticarî konularda verilen hakem kararları diğer Taraf ülkesince kendi mevzuatına uygun olarak ve 80. ve 81. maddelerde öngörülen şartların hakem kararlarına uygulanabildiği ölçüde tanınır ve tenfiz edilir.

BÖLÜM V NİHAİ HÜKÜMLER

MADDE 86

Bu Sözleşmenin yürürlüğe girmesi ile Türkiye Cumhuriyeti ile Irak Krallığı arasında 1946 yılında akdedilen "Suçluların Geri Verilmesi" ve "Hukuk, Ceza ve Ticaret İşlerine Dair Adli Yardım" Sözleşmeleri yürürlükten kalkar.

MADDE 87

1. İki Akit Taraftan herbiri, işbu Sözleşmenin yürürlüğe girmesi için kanunlarında gerekli görülen usulün yerine getirildiğine dair bildirimini yekdiğerine tevdi edecektir. Bu usul işlemlerinin yerine getirildiğine dair bildirimler mümkün olacak en kısa sürede teati olunacaktır.

2. İşbu Sözleşme, bu bildirimlerin sonuncusunun alınmasını takip eden ikinci ayın birinci günü yürürlüğe girecektir.

3. İşbu Sözleşme süresiz olarak akd olunmuştur. Bununla birlikte Akit Taraflardan herbiri, diplomatik yoldan yazılı olarak ihbarda bulunmak suretiyle işbu Sözleşmeyi her zaman fesh edebilir. Bu takdirde, fesih ihbarı, sözkonusu ihbarın alınmasından bir sene sonra hüküm ifade edecektir.

4. Her iki Hükümetin usulüne uygun bir şekilde yetki verilen temsilcileri işbu Sözleşmeyi imzalamışlardır.

İşbu Sözleşme Ankara'da Eylül 1989 tarihinde Türkçe ve Arapça dillerinde ve her iki metin de geçerli olmak üzere iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

Zeki ÇELİKKOL
Büyükelçi
Konsolosluk, Hukuk ve
Sosyal İşler Genel Müdürü

IRAK CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

Abdülmecit AL-JANABI
Devlet Şura Meclisi
Başkanı